

Intr-un oras din Tadjikistan, un roman fugit din Basarabia s-a dat profesor de franceza si a predat limba Romana peste 40 de ani, toti crezand ca ei invata franceza. O poveste dacă nu unică, rarisimă.

Tadjikistan, lac Alawudin – între crestele acelor munți, într-un mic sat, se vorbește românește.

Întâmplarea de mai jos mi-a fost povestită de un scriitor tadjic, acum vreo zece ani. Mi s-a părut instructivă prin ingeniozitatea de care dă, câteodată, dovadă basarabeanul nostru când e pus în condiții-limită. În primii ani de după război, un compatriot de-al nostru, ca să scape de deportare, a fugit în... chiar locurile către care erau deportați unii dintre consăngenii săi.

Adică nu chiar acolo, dar cam încolo. S-a ascuns în niște munți de la celălalt capăt al fostei URSS, undeva aproape de frontiera cu Afganistanul, într-un aul (Sat de munte în Crimeea, Caucaz și Asia Centrală) din Badahșanul-de-Munte al Tadjikistanului, într-o școală pierdută în Munții Pamir, și a predat toată viața sa, timp de aproape cinci decenii, limba franceză. Aulul era mic, situat între două prăpăstii de munte, rar cine ajungea în acel sătuc, rar cine pleca din el. Până aici nimic prea neobișnuit.

Au mai fost cazuri din acestea. Și cu estonieni sau armeni care s-au ascuns în colhozurile basarabene și cu basarabeni care s-au ascuns în închisorile din Siberia . Dar inventivitatea acestora pălește pe lângă cea a eroului nostru. S-a întâmplat ca în toiu restrukturării un tadjic sau o tadjică din acel cătun să coboare – cu „parașuta”?!, cu funiile unor salvamontiști?!, cu ajutorul alpiניștilor?! – ca să-și încerce puterile ca să intre și el (sau ea) la o instituție de învățământ, unde urma să susțină și examen la limba franceză.

Dar, spre stupefacția membrilor comisiei de examinare, deși aceștia erau mari specialiști în studiul limbii franceze, nici unul dintre ei n-a priceput nici o iotă din ce le vorbea în franceză candidatul. Fostul elev, cel mai bun la obiectul respectiv din acea școală, a rămas și el foarte surprins că aceștia nu-l înțelegeau. Alertată, comisia a anunțat pe dată ministerul, iar Ministerul Învățământului din Tadjikistan a trimis o inspecție să vadă ce fel de franceză se predă acolo în aulul cea din creierul munților, de n-o poate pricepe nici un specialist.

Ajunși la fața locului, membrii comisiei au constatat cu stupeoare că mai bine de patruzeci de ani, în loc de limba franceză, basarabeanul nostru le predase mai multor generații de tadjici limba... română. Cu atât mai mult, le-a recunoscut membrilor înaltei comisii, de-acum bătrânul profesor, că o alta el nici nu cunoaște. Până la urmă comisia a fost de acord cu argumentele că și limba română e o limbă străină, că și ea e una de proveniență latină, că și limba română e frumoasă (concețeanul nostru exemplificând, bănuim, cu strofe din „Miorița” sau „Luceafărul”), că și ea poate fi vorbită în niște țări din lume ș.a.m.d.

Comisia a dat până la urmă a lehamite din mână și – cum profesorul era prea bătrân și-l iubea tot aulul ca să-l pedepsească prea aspru – i-a permis s-o predea mai departe, până va sosi în localitate un specialist de adevărată franceză, cu o singură condiție: să nu-i mai spună limbii predate de el „franceză”, ci română...

Astfel, în cataloagele acelei școli – unica în Tadjikistan, dar bănuim și-n toată Asia Mijlocie – la capitolul „limba străină” e trecută „limba română”, iar mulți dintre maturii care țin în mâini atestatele acelor fii și fiice de tadjici se întrebă poate în gândul lor: la ce le-o fi trebuind acestora limba română și unde o vor putea aplica aceștia vreodată în viața lor de tadjici?!

Mi s-a mai povestit că – așa cum în acea fostă republică sovietică începuse imediat după aceea și un război fratricid, care mai continuă – autoritățile au uitat treptat de „profesorul” basarabean, și nici nu au mai trimis un alt profesor de „limbi străine” în sătucul din vârful Pamirului, așa ca acesta preda în continuare limba română acelor tadjico-persani.

Cum domnul profesor a fost unul bun, dar și exigent – neposedând suficient de bine nici tadjica, nici rusa, a comunicat cu mai multe generații de elevi, unii deveniți ulterior părinți și bunici, doar în „franceza” lui –, tot aulul cea de lângă Afganistan vorbind acum două limbi: tadjica și româna.

Iar când a aflat că ministerul intenționează să le trimită un alt profesor, mai tânăr, cu o altfel de „franceză” „adevărată”, satul a expediat pe dată o scrisoare de protest la Dușanbe, menționând că el nu dorește o altă franceză, că el s-a obișnuit cu aceasta vorbită de „efendi învățător” și pe care locuitorii lui – fiind elevi sânguincioși la vremea lor – o cunosc suficient ca să-și poată ajuta copiii sau nepoții să-și facă temele pentru acasă, fiind și prea bătrâni ca s-o ia de la capăt.

Undeva prin Pamir, munții cei mai înalți din Asia, cărora li se mai spune și „acoperișul lumii”, se află un aul mic, pierdut între pietre, care vorbește românește. Atunci când Basarabia – așa cum visează azi

Voroninii, Mișinii, Ostapciucii, Țaranovii, Potlogariovii și alți jalnici trecători prin istoria noastră – nu va mai vorbi românește, Dumnezeu, sunt sigur de acest lucru, va putea reconstitui limba română cu ajutorul copiilor aceluia sătuc din Munții Pamir, de deasupra lumii, care o vorbesc cu mai mult drag și cu mai mult respect decât cei care opt ani au condus Republica Moldova ca pe o țară dușmană, precum cotropitorii nemiloși, care îngenunchind o țară aveau un singur scop: cum să o distrugă în așa fel încât aceasta să nu-și mai revină niciodată.

Din Badahșanul-de-Munte al Tadjikistanului, într-o școală pierdută în Munții Pamir a predat toată viața sa, timp de aproape cinci decenii, limba franceză.

Articol relatat de portalul emigrantul.it